

Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach na neverejnom zasadnutí senátu konanom 22. januára 1998 predbežne prerokoval návrh prezidenta Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 1 vo vzťahu k čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj výkladu čl. 95 vo vzťahu k čl. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a takto

r o z h o d o l :

1. Návrh prezidenta republiky na podanie výkladu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ v spojení s čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky p r i j í m a na ďalšie konanie.

2. Vo zvyšnej časti návrh prezidenta republiky o d m i e t a pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí.

O d ô v o d n e n i e :

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bolo 30. apríla 1997 doručené podanie prezidenta Slovenskej republiky (ďalej len „prezident republiky“) označené ako: „Podnet na začatie konania pre porušenie ústavných práv prezidenta republiky podľa čl. 130 ods. 3 Ústavy SR“ a „Návrh na začatie konania podľa čl. 128 ods. 1 Ústavy SR o výklad čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 1 vo vzťahu

k čl. 2 ods. 2 Ústavy a o výklad čl. 95 vo vzťahu k čl. 1 a čl. 2 ods. 2 Ústavy SR“. Svoj návrh na podanie výkladu označených článkov Ústavy Slovenskej republiky prezident republiky 27. mája 1997 doplnil „Dodatkom k návrhu“, ktorý však nemenil počet tých článkov Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), o podanie výkladu ktorých požiadal.

Ako ďalších účastníkov konania o výklad ústavného zákona prezident republiky označil vládu Slovenskej republiky a v dodatku k svojmu návrhu aj Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky.

Pri predbežnom prerokovaní návrhu prezidenta republiky podľa čl. 128 ods. 1 ústavy ústavný súd skúmal, či sú splnené jeho všeobecné náležitosti upravené v § 20 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov, ako aj osobitné náležitosti upravené v § 47 citovaného zákona a či neexistujú dôvody na jeho odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona.

1. Jednou z podmienok prijatia každého návrhu na podanie výkladu ústavného zákona je preukázanie existencie sporu ohľadom výkladu ústavného zákona medzi jeho účastníkmi. Ako ústavný súd už uviedol predtým (I. ÚS 20/94, I. ÚS 7/96, I. ÚS 51/96): „Ústavný súd Slovenskej republiky je v konaní o výklad ústavných zákonov, ak je vec sporná, viazaný návrhom oprávneného subjektu v rozsahu, v ktorom bolo preukázané, že je vec sporná“.

Prezident Slovenskej republiky ako navrhovateľ uviedol, že k sporu medzi ním a vládou Slovenskej republiky došlo ohľadom výkladu čl. 95 ústavy vo vzťahu k čl. 1 a čl. 2 ods. 2. Ako dôkaz existencie sporu o výklad týchto článkov ústavy prezident republiky označil uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 278 z 22. apríla 1997, a to osobitne jeho časti B.1, B.2 a C.1. Vláda Slovenskej republiky v časti A. tohoto uznesenia skonštatovala, že Ústavu Slovenskej republiky nemožno meniť referendum (A.1) a potom, čo sa po vyhlásení rozhodnutia prezidenta Slovenskej republiky z 13. marca 1997 č. 76/1997 Z. z. o vyhlásení referenda vec stala spornou medzi

prezidentom Slovenskej republiky ako vyhlasovateľom referenda a vládou Slovenskej republiky ako organizátorom referenda po štátnej línii (A.2), uložila ministrom vnútra, aby z dôvodov uvedených v časti A. uznesenia zabezpečil doručovanie hlasovacích lístkov obciam len s otázkou uvedenou v I. časti písm. a) bodoch 1 až 3 rozhodnutia prezidenta (B.1), do vyriešenia sporu nedoručoval obciam hlasovacie lístky s otázkou uvedenou v I. časti písm. b) 4. bode rozhodnutia prezidenta (B.2).

Vláda Slovenskej republiky v časti C.1 uznesenia súhlasila so zmenou uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 217 z 25. marca 1997 k návrhu organizačno-technického zabezpečenia referenda po štátnej línii v roku 1997 podľa prílohy tohto uznesenia s tým, že sa zabezpečí samostatné sčítanie hlasov občanov, ako aj účasti občanov na referende k otázke uvedenej v časti I. písm. b) v 4. bode rozhodnutia prezidenta.

Prezident republiky k tejto časti zdôvodnenia svojho návrhu uviedol, že: „...žiadam o výklad čl. 95 vo vzťahu k čl. 2 ods. 2 Ústavy v tom zmysle, že na základe tohto ustanovenia, ak sú splnené predpoklady, ktoré vyžaduje ústava a zákon, je prezident republiky povinný vyhlásiť referendum, nemôže konať inak, a preto vláda citovanou časťou svojho uznesenia neprípustne porušila ústavné práva prezidenta republiky“.

V tejto časti bol návrh prezidenta republiky odmietnutý podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z. z. pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (neexistencia sporu medzi navrhovateľom a odporcom o výklad čl. 95 ústavy vo vzťahu k čl. 1 a čl. 2 ods. 2).

Keďže predmetom úpravy čl. 95 Ústavy Slovenskej republiky sú podmienky pre vyhlásenie referenda prezidentom republiky a nakoľko vláda Slovenskej republiky nemá žiadne ústavné a ani iné oprávnenia vzťahujúce sa k vyhláseniu referenda prezidentom republiky, podľa právneho názoru ústavného súdu nemohlo

medzi nimi vôbec dôjsť k vzniku sporu o výklad čl. 95 Ústavy Slovenskej republiky. Ako tiež vyplýva z vyžiadaného stanoviska vlády Slovenskej republiky z 13. mája 1997: „Ústavné právomoci prezidenta SR pri vyhlasovaní referenda sú upravené v čl. 95 a čl. 96 ods. 2 Ústavy SR. Svoju právomoc - oprávnenie i povinnosť prezident republiky vyčerpal vyhlásením referenda s určením termínu jeho uskutočnenia (č. 76/1997 Z. z.) bez akéhokoľvek zásahu vlády“.

Ústavný súd aj vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 30/97 uviedol, že vláda Slovenskej republiky: „Nemá ústavnú právomoc vzťahujúcu sa k čl. 93 ods. 2 a čl. 95 Ústavy“.

Neexistencia právne relevantného sporu medzi účastníkmi konania mala za následok nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí návrhu na podanie výkladu ústavného zákona, ak je vec sporná, podľa čl. 128 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu bol návrh prezidenta republiky v tejto časti a po jeho predbežnom prerokovaní odmietnutý.

2. Prezident Slovenskej republiky ďalej požiadal ústavný súd o podanie výkladu čl. 1, čl. 2 ods. 2, čl. 2 ods. 1 vo vzťahu k čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky. Ako dôkaz existencie sporu medzi ním a vládou Slovenskej republiky, ako aj Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, aj v tomto prípade označil uznesenie vlády Slovenskej republiky č. 278 z 22. apríla 1997 a osobitne jeho časti B.1, B.2 a C.1. Ústavný súd Slovenskej republiky pri predbežnom prerokovaní tejto časti návrhu prezidenta republiky predovšetkým zoberal do úvahy tú skutočnosť, že žiadne ustanovenie Ústavy Slovenskej republiky a ani zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona č. 293/1995 Z. z. z konania pred ústavným súdom nevyklučuje výklad žiadneho článku (-ov) buď Ústavy Slovenskej republiky alebo iného ústavného zákona. Neexistuje preto dôvod, prečo by predmetom konania pred ústavným súdom podľa čl. 128 ods. 1 ústavy nemohli byť buď samostatne čl. 1 a 2 ústavy alebo ich výklad vo vzájomnej spätosti (spojitosti), nakoľko ich žiadny právny predpis z takéhoto konania ústavného súdu

nevyvíja. Aj v prípade návrhu požadujúceho výklad označených článkov Ústavy Slovenskej republiky je však nutné trvať na preukázaní ako všeobecných, tak aj osobitných zákonom predpísaných náležitostí návrhu, tak aj podmienok konania ústavného súdu o ňom podľa príslušných ustanovení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z., vrátane preukázania sporu.

Vychádzajúc z uznesenia vlády Slovenskej republiky č. 278 z 22. apríla 1997 (časti B.1, B.2 a C.1), ktoré prezident republiky označil za dôkaz existencie sporu, ústavný súd ustálil, že ako sporný prichádza do úvahy výklad čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“.

Prezident republiky na margo hodnotenia obsahu uznesenia (a s ohľadom na jeho ústavnosť) vlády Slovenskej republiky o. i. uviedol, že: „vláda nie je orgánom pre referendum a pri jeho zabezpečovaní a uskutočňovaní nemá nijaké konkrétne vymedzené úlohy, najmä nijaké zákonné oprávnenia“, takže „vláda v nijakom prípade nemôže ministrovi uložiť, aby hlasovacie lístky nedoručoval, resp. ich doručoval neúplne (časť B.1 a B.2 citovaného uznesenia vlády). Vláda Slovenskej republiky vo svojom vyjadrení uviedla, že: „Vláda ako najvyšší orgán výkonnej moci v súlade so svojimi oprávneniami vyplývajúcimi z platného právneho stavu (§ 32 zákona č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy v znení neskorších predpisov) usmernila postup svojho člena a predsedu Štatistického úradu Slovenskej republiky na obdobie do rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky...“, ďalej: „Vláda... uznesením usmernila ministra vnútra, aby pri plnení jeho povinností z množiny zákonom dovolených alternatív riešenia preferoval alternatívu, ktorú vláda ako kolektívny orgán považovala za najlepšiu a najracionálnejšiu (vláda je oprávnená uznesením ako interným aktom dávať usmerňovacie pokyny svojim členom ako majú v rámci zákona plniť svoje povinnosti)“ a napokon „Vláda žiadnu ďalšiu aktivitu vo veci referenda nevyvíjala. Všetky jej aktivity boli uskutočnené v rámci jej kompetencií s takou formou výkonu štátnej správy, ktorá jej prináleží (uznesenie)“.

V súvislosti s citovaným ustanovením čl. 2 ods. 2 ústavy ústavný súd považoval za potrebné uviesť, že za dôkaz existencie sporu o jeho výklad možno považovať také konanie (postup) orgánu štátu, ktoré predstavuje praktické uplatňovanie príkazu ústavnej normy v ňom obsiahnutej. Predmetom výkladu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“, však nie je a ani nemôže byť výklad a uplatňovanie konkrétneho zákona konkrétnym orgánom štátu, nakoľko výklad a uplatňovanie zákonov je vecou zákonnosti, a nie ústavnosti. Ústavný súd Slovenskej republiky už v prípade vedenom pod sp. zn. I. ÚS 61/96 uviedol, že: „Pod zjavne neopodstatneným návrhom na podanie výkladu ústavného zákona, ak je vec sporná, je podľa názoru ústavného súdu potrebné rozumieť aj ten, ktorým sa žiada výklad takýchto ustanovení, ktoré nie sú predmetom ústavnej úpravy, hoci sú (môžu byť) predmetom zákonnej úpravy“. Aj vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 30/97 ústavný súd uviedol, že: „Spor podľa čl. 128 ods. 1 ústavy nemôže vzniknúť ani vtedy, ak spor medzi navrhovateľom a štátnym orgánom nastal, o právo alebo povinnosť ktorú upravuje zákon, ale neupravuje ju ústava“. Štátne orgány Slovenskej republiky však majú v čl. 2 ods. 2 ústavy uloženú povinnosť, ktorá im (a prostredníctvom príkazov ústavných noriem v nej obsiahnutých) ukladá konať iba na základe ústavy, v jej medziach, ako aj v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon. O výklad týchto ústavných príkazov obsiahnutých v čl. 2 ods. 2 ústavy medzi štátnymi orgánmi však môže vzniknúť spor. Dôkaz jeho existencie v takomto prípade predstavujú tie postupy (konania) orgánov štátu, ktoré sú praktickým uplatňovaním príkazov ústavných noriem tam obsiahnutých. Z uvedeného hľadiska ústavný súd pristúpil aj k zisteniu existencie sporu medzi účastníkmi konania o výklad čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Prezident republiky argumentoval tým, že príkazu ústavnej normy obsiahnutej v citovanom ustanovení čl. 2 ods. 2 zodpovedá v každom prípade konanie orgánu štátu v rozsahu, ktorý ustanoví zákon bez akýchkoľvek výnimiek (výnimka z neho preto nie je možná ani vtedy, ak sa orgán štátu domnieva, že iný štátny orgán konal alebo rozhodoval v rozpore s Ústavou Slovenskej republiky).

Prezident republiky však nevidel spornosť veci v spôsobe, akým vláda konala, t. j. prostredníctvom svojho uznesenia.

Vláda Slovenskej republiky argumentovala tým, že príkazu ústavnej normy obsiahnutej v citovanom ustanovení čl. 2 ods. 2 ústavy zodpovedá konanie orgánu štátu ako spôsobom ustanoveným zákonom, tak aj v rozsahu zákona, pričom podľa jej názoru obe tieto požiadavky boli splnené, nakoľko všetky jej aktivity boli uskutočnené v rámci jej kompetencie a takou formou výkonu štátnej správy, ktorá jej prináleží (uznesenie). Hoci vláda argumentovala tým, že konala ako spôsobom, ktorý ustanoví zákon, tak aj v rozsahu zákona (v rámci svojich kompetencií), posledne uvedený argument ústavný súd posúdil v zmysle záverov, ktoré ústavný súd prijal vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 30/97, podľa ktorých: „Uznesenie vlády je interným normatívnym pokynom, ktorým nemožno rozširovať právomoc štátneho orgánu nad rámec kompetencií stanovených zákonom“ a pokiaľ ide konkrétne o výkon referenda: „Zákon o spôsobe vykonávania referenda presne určil štátnym orgánom vykonať činnosti potrebné na zabezpečenie referenda“, v dôsledku čoho: „Vláda SR nemá ústavou ani zákonom ustanovené povinnosti na zabezpečenie vyhláseného referenda“.

Aj vo veci vedenej pod sp. zn. II. ÚS 31/97 ústavný súd jednoznačne určil, že: „Pokiaľ ide o už vyhlásené referendum, prezidenta to zaväzuje a zaväzuje to aj iné štátne orgány, že musí prebehnúť. Ústava neumožňuje, aby bolo ešte pred vyhlásením výsledkov referenda zrušené“.

Napokon ústavný súd vo veci vedenej pod sp. zn. I. ÚS 60/97 uviedol, že: „Rozhodnutie prezidenta republiky o vyhlásení referenda je platné a nemeniteľné a ako také vyvoláva príslušné právne následky (zákonom upravené), t. j. ustanovuje povinnosti všetkých subjektov, ktoré podľa zákona č. 564/1992 Zb. na referende vyhlásenom prezidentom republiky participujú. Nikto (prezident republiky, vláda, ústavný súd, ministerstvo alebo iné štátne orgány) nemôžu meniť formuláciu, počet alebo poradie otázok vyhlásených pre referendum prezidentom republiky“.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd ustálil predmet sporu o výklad čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon.“ tak, či výkladu ústavnej normy v ňom obsiahnutej zodpovedá konanie orgánu štátu v rozsahu zákona bez akýchkoľvek výnimiek alebo či výkladu tohoto ustanovenia zodpovedajú aj výnimky z tejto ústavnej normy. Ďalšou spornou skutočnosťou, ktorá v tejto súvislosti vyvstala, bola tá, či výkladu ústavnej normy obsiahnutej v citovanom ustanovení čl. 2 ods. 2 ústavy zodpovedá súčasné (súbežné) konanie orgánu štátu ako v rozsahu, tak aj spôsobom ustanoveným zákonom alebo či výkladu tohoto ustanovenia zodpovedajú aj výnimky z tejto ústavnej normy.

V rozsahu a spôsobom, v ktorom citované ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy tvorí súčasť právneho štátu, vznikol medzi účastníkmi konania spor aj o výklad termínu „právny štát“ z čl. 1 ústavy.

Nakoľko v týchto častiach návrh prezidenta republiky spĺňal aj ďalšie zákonom predpísané náležitosti, ústavný súd rozhodol o jeho prijatí na ďalšie konanie podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z.

Vo zvyšnej časti ústavný súd návrh prezidenta republiky podľa § 25 ods. 2 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. v znení zákona č. 293/1995 Z. z. odmietol pre nesplnenie zákonom predpísaných náležitostí (nepreukázanie existencie sporu).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. januára 1998

Za správnosť vyhotovenia:

JUDr. Richard R a p a n

t

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu JUDr. Richarda Rapanta a sudcov JUDr. Jána Klučku a JUDr. Viery Mrázovej po prerokovaní návrhu prezidenta Slovenskej republiky na podanie výkladu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ na neverejnom zasadnutí 5. februára 1998 podáva tento

v ý k l a d :

1. Článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ zodpovedá konanie orgánu štátu v rozsahu zákona bez výnimky a súčasne zákonom ustanoveným spôsobom. Tento výklad platí aj vtedy, keď sa orgán štátu domnieva, že iný štátny orgán konal spôsobom, ktorý nebol v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Údajné protiústavné konanie jedného orgánu štátu nie je pre iný štátny orgán dôvodom, aby konal inak ako v rozsahu zákona a zákonom ustanoveným spôsobom.

2. Len taký postup orgánov štátu, ktorý zohľadňuje ústavné princípy citovaného ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky spôsobom a v rozsahu uvedenom vyššie pod bodom 1, je naplnením princípu právnej istoty ako nedielnej súčasti právneho štátu v zmysle čl. 1 Ústavy Slovenskej republiky.

O d ô v o d n e n i e :

Po predbežnom prerokovaní návrhu prezidenta Slovenskej republiky na podanie výkladu ústavného zákona, ak je vec sporná, Ústavný súd Slovenskej republiky 22. januára 1998 prijal na konanie tú jeho časť, v ktorej namietal spornosť výkladu čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky v časti: „Štátne orgány môžu konať... v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ tak, či výkladu ústavnej normy v ňom obsiahnutej zodpovedá konanie orgánu štátu v rozsahu zákona bez akýchkoľvek výnimiek alebo či výkladu tohoto ustanovenia zodpovedajú aj výnimky z tejto ústavnej normy. Ďalšou spornou skutočnosťou, ktorá v tejto súvislosti vyvstala je tá, či výkladu ústavnej normy obsiahnutej v citovanom ustanovení čl. 2 ods. 2 ústavy zodpovedá súčasné (súbežné) konanie orgánu štátu ako v rozsahu, tak aj spôsobom ustanoveným zákonom alebo či výkladu tohoto ustanovenia zodpovedajú aj výnimky z tejto ústavnej normy.

V rozsahu a spôsobom, v ktorom citované ustanovenie čl. 2 ods. 2 ústavy tvorí súčasť právneho štátu, vznikol medzi účastníkmi konania spor aj o výklad termínu „právny štát“ z čl. 1 ústavy“.

1. Článok 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky určuje miesto a postavenie štátnej moci predstavovanej štátnymi orgánmi vo vzťahu k právu tak, že stanovuje ich podriadenosť ústave a zákonom. V uvedenom smere čl. 2 ods. 2 ústavy upravuje princíp právneho štátu, t. j. vládu práva. V dôsledku toho možno štátnu moc uplatňovať len pri splnení viacerých podmienok. Prvou z nich je tá, že k uplatneniu štátnej moci dochádza (môže dôjsť) len vtedy, ak to ustanovuje zákon. Každý orgán štátu má buď ústavou alebo zákonom určený rozsah právomoci, ktorý nemôže prekročiť, takže môže konať len to, čo mu ústava alebo zákon dovoľuje. Ústava ustanovuje, že zákon ustanoví aj spôsob, akým štátne orgány smú štátnu moc uplatňovať, vrátane druhu a obsahu sankcií, ktoré možno použiť v prípade neplnenia rozhodnutí orgánov štátu. Z uvedeného však nemožno vyvodiť záver, že právnym základom uplatňovania štátnej moci „v rozsahu zákona“ môžu byť výlučne len

zákony. Tam, kde to ústava alebo zákon umožňujú, sú orgány štátu viazané aj medzinárodnými zmluvami (čl. 11, čl. 144 ods. 2), nariadeniami vlády (čl. 120 ods. 1), ako aj všeobecne záväznými právnymi predpismi ministerstiev alebo iných ústredných orgánov štátnej správy (čl. 123 ústavy). Oprávnenie na vydávanie právnych predpisov tzv. sekundárnej normotvorby, ako aj jeho právny rozsah však vyplýva výlučne zo zákona. V uvedenom smere Ústava Slovenskej republiky neumožňuje vydávanie takých právnych predpisov, k vydaniu ktorých by nedošlo na základe zákona. Iba zákony upravujú rozsah, v akom štátne orgány môžu uplatňovať jednotlivé zložky štátnej moci i to, či právnym základom ich uplatňovania budú zákony, iné právne predpisy tzv. sekundárnej normotvorby, alebo medzinárodné zmluvy.

V dôsledku uvedeného preto štátnym orgánom Slovenskej republiky zákony upravujúce ich postavenie a právomoci neumožňujú, aby samostatne rozhodovali o konaní nad rámec zákona, t. j. mimo rozsah zákonom ustanovených právomocí. Zákonom ustanovený rozsah právomoci jednotlivých orgánov štátu je stabilný a k jeho zmene môže dôjsť len v dôsledku neskoršej a obsahovo odlišnej zákonnej úpravy. Ten orgán štátu, ktorého postavenie a právomoci zákon upravuje, nie je preto oprávnený z vlastného rozhodnutia a podľa vlastnej úvahy konať nad rozsah svojich zákonných právomocí, keďže takéto konanie príslušný právny predpis neupravuje.

Uvedenému nie je na ujmu ani stav, ktorý nastáva v prípade kompetenčných sporov medzi štátnymi orgánmi. Aj keď tieto spory rozhodujú súdy (čl. 126 ústavy, príp. § 8a Občianskeho súdneho poriadku), t. j. právomoc príslušného orgánu štátu uplatňovať štátnu moc v určitej (sporovej) otázke sa odvodzuje od rozhodnutia súdneho orgánu, ide o otázku, ktorá už bola zaradená do rozsahu právomoci štátneho orgánu zákonom a súdy iba spresňujú, do zákonnej právomoci ktorého zo sporových orgánov táto otázka patrí.

Výnimka z tohoto pravidla neexistuje ani v prípade, keď sa orgán štátu domnieval, že iný orgán štátu konal alebo rozhodoval spôsobom, ktorý nie je v súlade s Ústavou Slovenskej republiky. Ak je na to procesne oprávnený, môže takýto orgán

požadovať konanie pred ústavným súdom na posúdenie súladu označeného konania, opomenutia alebo rozhodnutia iného štátneho orgánu s Ústavou Slovenskej republiky. Procesné oprávnenie k podaniu návrhu na ústavný súd však nemá (a ani nemôže mať) žiadny vplyv a dopad ani na zákonný rozsah právomocí orgánu štátu a nemôže byť dôvodom na konanie orgánu štátu mimo zákonného rozsahu jeho právomocí.

Ani Ústava Slovenskej republiky a ani zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 293/1995 Z. z. nespájajú ani s podaniami na ústavný súd a ani s jeho rozhodnutiami také právne účinky, ktoré by tie orgány štátu, ktorým sú určené, oprávňovali konať nad rámec ich zákonom ustanovených právomocí. Pokiaľ ide o účinky rozhodnutia o výklade ústavného zákona, ak je vec sporná, ústavný súd vo veci sp. zn. I. ÚS 60/97 túto skutočnosť výslovne potvrdil, keď uviedol, že: „Nie je teda možné, aby v dôsledku výkladu ústavného zákona, subjekt ktorého sa tento výklad týka, konal tak, ako to zákon neupravuje.“ Hoci v zákonom určených prípadoch môže mať podanie na ústavný súd vplyv na bezprostredný výkon zákonných právomocí štátneho orgánu (podanie všeobecného súdu na vyslovenie nesúladu všeobecne záväzného právneho predpisu s ústavou podľa § 109 ods. 1 písm. b) Občianskeho súdneho poriadku má za následok prerušenie súdneho konania) v žiadnom prípade nepredstavuje aj zákonný dôvod na konanie orgánu štátu nad rámec jeho zákonom vymedzenej právomoci.

2. Konanie orgánov štátu v rozsahu zákona nie je jediným ústavným príkazom obsiahnutým v citovanom ustanovení čl. 2 ods. 2 ústavy. Uvedené ustanovenie súčasne určuje, že konanie orgánu štátu v rozsahu zákona sa musí uskutočňovať aj „spôsobom, ktorý ustanoví zákon“. Podobne ako právomoci, tak aj spôsob konania orgánov štátu, môže byť upravený len zákonom; určuje spôsob konania orgánov štátu. Výklad citovaného ustanovenia čl. 2 ods. 2 ústavy a osobitne slovného spojenia „v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon“ potvrdzuje, že ústavodarca predpokladal súbežné (súčasné) splnenie oboch príkazov ústavných noriem v nej obsiahnutých. Príkazu ústavnej normy obsiahnutej v citovanom ustanovení čl. 2 ods.

2 ústavy preto nezodpovedá konanie orgánu štátu zákonom ustanoveným postupom, ktoré sa neuskutočnilo v rozsahu zákona a ani konanie orgánu štátu, ktoré sa uskutočnilo v rozsahu zákona, ale nie zákonom ustanoveným postupom. Odvolanie sa na zákonom ustanovený postup preto orgánu štátu neumožňuje konať nad rozsah zákona a naopak poukaz (odvolanie sa) na konanie v rozsahu zákona orgánu štátu neumožňuje konať iným ako zákonom ustanoveným postupom. Odvolanie sa orgánu štátu len na jeden z príkazov ústavnej normy obsiahnutej v čl. 2 ods. 2 ústavy neznamená preto jej výklad a aj uplatňovanie ústavou zamýšľaným spôsobom. Výklad citovaného ustanovenia čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky neumožňuje ani v tomto prípade výnimku z tohoto pravidla, a to ani vtedy, ak sa orgán štátu domnieva, že iný štátny orgán konal v rozpore (v nesúlade) s Ústavou Slovenskej republiky. Údajné porušenie ústavy jedným orgánom štátu nie je (a ani nemôže byť) pre iný orgán štátu dôvodom, aby nekonal v rozsahu zákona a zákonom stanoveným postupom.

3. Konanie orgánu štátu v rozsahu zákona bez akejkoľvek výnimky, ako aj súčasné uplatňovanie ústavných príkazov o konaní orgánu štátu v rozsahu zákona a zákonom ustanoveným spôsobom v právnom štáte naplňa princíp právnej istoty. Ústavný súd Slovenskej republiky vo veci vedenej pod sp. zn. PL. ÚS 36/95 už uviedol, že: „K imanentným znakom právneho štátu neodmysliteľne patrí aj požiadavka (princíp) právnej istoty a ochrany dôvery občanov v právny poriadok...“. Článok 2 ods. 2 ústavy v citovanom ustanovení prispieva k právnej istote tým, že bez ústavou určeného zákonného základu, v jeho rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom žiadny štátny orgán Slovenskej republiky nemôže a nesmie konať. Každý zmenu takéhoto konania v rozsahu a spôsobom ustanoveným zákonom musí predchádzať zodpovedajúci akt zákonodarcu, ktorý je svojou právnou úpravou takúto zmenu jediný oprávnený uskutočniť. Citované ustanovenie čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky vytvára právnu istotu tiež v tom, že žiaden orgán štátu (odlišný od zákonodarcu) nie je oprávnený samostatne a podľa vlastnej úvahy rozhodnúť, kedy a za akých podmienok nebude konať v rozsahu zákona a zákonom ustanoveným spôsobom. Právnej istote ako nedielnej súčasť právneho štátu podľa čl. 1 ústavy preto nezodpovedá taký stav (situácia), ktorý by orgánu štátu umožňoval konať

podľa vlastnej úvahy a z vlastného rozhodnutia aj nad rámec zákona a tiež iným ako zákonom ustanoveným postupom.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. februára 1998

Za správnosť vyhotovenia:

t

Oľga Verešpejová

JUDr. Richard R a p a n

predseda senátu